

Boekbespreking

24 over EDP-auditing

EDP Audit-groep van KPMG Klynveld
Kraayenhof & Co
Samsom bv, Alphen aan den Rijn, 1986
379 pagina's; prijs f 75,-

Inleiding

Het betreft hier een bundel van 27 geactualiseerde artikelen, die sedert april 1974 zijn verschenen in het blad Compact, uitgegeven door de Automatisering- en Controlegroep van KPMG Klynveld Kraayenhof & Co. Het 12½-jarig bestaan van dit blad vormde de aanleiding deze 27 artikelen geschreven door 24 auteurs uit te geven. Opgemerkt zij dat sommige artikelen ook reeds in andere uitgaven zijn opgenomen.

Opzet en inhoud van de bundel

De artikelen zijn gegroepeerd in de volgende hoofdstukken:

- Inleiding
- Automatisering & Controle
- Toepassing van de computer in de accountantscontrole
- Gegevensbeheer en Datacommunicatie
- Nieuwe ontwikkelingen.

De redactie heeft de toegankelijkheid tot het boek vergroot door aan het begin van ieder hoofdstuk de daartoe behorende artikelen kort samen te vatten. Een samenvatting wordt vooraf gegaan door een waardering ter zake van actualiteit, diepgang en educatie van het artikel voor de controlerende/certificerende accountant.

Dit oorspronkelijke idee heeft zeker zijn verdienste hoewel door het achterwege laten van een nadere omschrijving van de beoordelingscriteria de lezer soms veel moeite heeft de door de redactie gehanteerde logica in deze te bevroeden, eigen kennisneming blijft daarom aanbevelenswaardig.

Het is gezien de veelheid aan onderwerpen en schrijvers uiteraard onmogelijk in de wijze van behandeling enige uniformiteit te brengen. Dit maakt de bundel enerzijds tot aangename leesstof, anderzijds treden hierdoor aanmerkelijke verschillen op in de behandeling van de onderwerpen. Is het ene artikel vrij diepgaand, het andere beperkt zich tot een globale introductie tot het onderwerp. Opvallend is dat in vrijwel alle artikelen geen

oplossingen worden geboden voor de gestelde problemen. De omslag van de bundel belooft dit wel, doch in de epiloog wordt een betere beschrijving aangetroffen: 'U hebt in dit boek (al of niet hernieuwd) kennis gemaakt met evolverende en soms zelfs redelijk uitgekristalliseerde visies, methoden en dergelijke...'. Het waarom, de plaats en de baten van EDP-auditing worden per behandeld onderwerp op een heldere wijze beschreven. Deze beschrijvingen zijn daarbij van een dusdanig niveau, dat een niet-EDP Auditor een duidelijk inzicht krijgt in wat EDP-auditing op een bepaald gebied voor de algemeen accountant betekent, hetgeen voor de beoogde doelgroep het belangrijkste is.

Wel moet mij van het hart dat hetgeen behandeld wordt onder het hoofdstuk nieuwe ontwikkelingen (met uitzondering van het artikel over de Wet Persoonsregistraties) niet aan deze kwalificatie voldoet.

Samenvattend

De bundel beoogt niet een samenhangend standaardwerk te zijn, maar een verzameling van geselecteerde artikelen voor accountants die met automatisering te maken hebben en daarvoor studerende. Deze doelstelling maakt de redactie van deze bundel ruimschoots waar. De bundel bevat een veelheid aan onderwerpen zodat vrijwel zeker is dat een ieder behorende tot voornoemde doelgroep artikelen van zijn gading kan vinden. Voor hen is het een waardevolle en prettig leesbare bundel, dat op een praktische wijze het belang van EDP-auditing duidelijk maakt. Het is geen bundel voor hen die zich op het gebied van EDP-auditing wensen te bekwamen, dan wel geïnteresseerd zijn in diepgaande beschrijvingen van nieuwe ontwikkelingen, hetgeen - en dat zij met nadruk gesteld - ook niet door de redactie is beoogd. De redactie kan zich gelukkig prijzen uit haar 'huisorgaan' een bundel met een dergelijke kwaliteit te hebben kunnen samenstellen.

Drs. H. de Lange

Boekbespreking

Drs. J. W. A. van Dijk

Innovatie en overheidsbeleid Duwen en trekken in de industriepolitiek

VU Uitgeverij, Amsterdam 1986, 290 blz.
Prijs: f 47,50

Dat 'innovatie' de laatste jaren bij o.a. de overheid in de aandacht staat is verheugend. Dat politici, ambtenaren en ondernemers zich bewust zijn (geworden?) van de noodzaak tot vernieuwing is nog beter. Maar de echte erkenning komt pas als ook het wetenschappelijke circuit zich er mee bezig gaat houden. En dat laatste lijkt nu ook te gebeuren. Zo heeft Dr. Asje van Dijk zich bezig gehouden met het door de overheid gevoerde 'Industriële Innovatiebeleid'. Centraal is de vraagstelling 'Welk beleid voerde de rijksoverheid na de Tweede Wereldoorlog met betrekking tot 'industriële innovatie'? Met daarbij speciale aandacht voor het geslaagde Project Industriële Innovatie en de mislukte Micro-elektronica Kredietregeling.

Het is een boeiend verhaal geworden. Niet direct voor 'op het nachtkastje voor het slapen gaan', maar als dissertatie (want dat is het) beslist verteerbaar voor de geïnteresseerde leek. Na een theoretisch kader (eventueel diagonaalsgewijs door te lezen), wordt via het aanstippen van de discussie Technologie versus Economie een boeiende analyse gegeven van het na-oorlogse industriebeleid. Met name het beleid dat zich richt op vernieuwing. Na een toespitsing op de Innovatienota uit 1979 komen de hiervoor genoemde geslaagde en mislukte overheidsmaatregelen ter sprake. Tot zover het overzicht van het boek.

We kunnen ons afvragen welk doel er met een dergelijk onderzoek wordt gediend. Het ... verwerven van een beter inzicht in verwevenheden tussen overheden en bedrijfsleven en mogelijkheden verkennen voor een beter samenspel van beide factoren waar mogelijk en een beter tegenspel waar noodzakelijk ... is beslist ambitieus te noemen. Even tussen haakjes, de irritante reclameteksten in het voorwoord ('... nauwkeurige analyse... in de breedte en in de diepte... sterke bijdrage... systematische beleidsbenadering... belangrijke wetenschappelijke bij-

drage aan de theorievorming...'), toemaar heren, mag het ook een onse minder wezen?) moesten verboden worden, zelfs voor hoogleraren.

Maar goed, weer terug naar het boek zelf. Een dergelijke doelstelling betekent het analyseren, deduceren en concluderen van gericht overheidsbeleid. De uitputtende analyse geeft aan dat pas in de jaren zeventig het onderwerp vernieuwing expliciet in het overheidsbeleid tot uiting kwam. Dat de tijden eerst slecht moesten worden voordat het industriële bejaardenbeleid omgebogen kon worden naar de innovatieve industriële kraamkamer, wordt overduidelijk.

Het deduceren door middel van een antwoord op de vraagstelling is interessant. Duidelijk komt het verschil in offensief en defensief overheidsbeleid naar voren, worden de diverse overheidsstijlen in de industriepolitiek belicht, en wordt duidelijk gemaakt dat het ook bij het innovatiebeleid de grote bedrijven zijn die de weg naar de geldbron het beste weten te vinden. Tussen de regels door lezen we kritische kanttekeningen bij een politiek stelsel dat meer gericht is op 'het behoud van het bestaande' dan 'de creatie van het nieuwe'. Maar misschien zijn we hier, zijnde oud-kamerlid met als specialisatie vernieuwing, niet geheel onbevooroordeeld.

Rest het concluderen. Daar hadden we wel wat meer willen zien. De auteur constateert weliswaar op onderbouwde wijze dat het Project Industriële Innovatie geslaagd te noemen is en dat de Micro-elektronica Kredietregeling gefaald heeft, maar lijkt dan het directe contact met de dagelijkse realiteit enigszins los te laten.

Ter illustratie: een discussie over de verhouding van het algemeen voorwaardenschepende beleid (waarbij de verhouding marktsector versus overheidsbemoeyenis wordt bepaald) en het gerichte beleid (specifiek of voorwaardenschepend van karakter) ontbreekt. Ook het feit dat verschil in politieke visies de beleidskeuzen dan kan beïnvloeden, missen we. Een socialistische politiek (met 'meer overheid en minder markt', met maatschappelijk normatieve blauwdrukken en voorkeur voor heel gerichte subsidie-stromen) verschilt bijvoorbeeld nogal van de libe-

rale visie (met 'minder overheid en meer markt', met laissez-faire benaderingen en voorkeur voor generieke instrumenten). Maar misschien is dat ook teveel gevraagd. Iedere goede onderzoeker dient zich immers te beperken.

Tot slot nog een algemene kanttekening. Ook deze studie bewijst weer eens dat in de gehele discussie over vernieuwing c.q. overheidsbeleid gericht op vernieuwing, de individuele mens als initiator en als uitvoerder, vergeten wordt. In een verzorgingsstaat waar de overheid een alles dominerende positie inneemt, waar de wet- en regelgeving verstikkend werkt, waar de bureaucratie verlamrend is, waar nivellering elke beloning op inspanning weg lijkt te nemen, kun je toch nauwelijks ver-

wachten dat individuen nieuwe bedrijven gaan starten, of binnen bestaande bedrijven risico's gaan nemen! Misschien dat het vergroten van inzicht in het proces van beleidsvoorbereiding en -uitvoering middels studies als deze, aan dergelijke aspecten ook eens een bijdrage zouden kunnen leveren.

Samenvattend kunnen we stellen dat door deze boeiende wetenschappelijke (en toch leesbare) bijdrage de discussie over vernieuwing eindelijk volwassen kan worden. Van ons had het best nog een onsje meer mogen wezen. Nu nog de expliciet politieke visies op vernieuwing en het bijbehorende overheidsbeleid!

Prof. Drs. Ir. Ing. B. J. G. van der Kooij